



ספיר וירלום

אוצר של אבני חושן, פנינים יקרים
חידושים, ביאורים ורעיונות נפלאים
שזורים ומשולבים סיפורי צדיקים
בדרכי טובים ואורחות ישרים

עשי"ת - ויום כיפור

משיעוריו ושיחותיו של
רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א
אב"ד "באר ישראל"
וריש מתיבתא "עוז והדר"

מהדורת "קרבן טללי ברכה"

אוצר פניני החסידות
שעל ידי מכון "אור לישראל" ירושלים - נהריה
תשפ"ה



כ"ס ד



כל הזכויות שמורות

"באר ישראל"

מוסדות תורה וחסד

Be'er Israel

Tora and Chesed Institutions

ע"פ דין תורה, ולהבדיל ע"פ הזכויות בכל המדינות, חל איסור להעתיק, לצלם, להדפיס, לתרגם או לאחסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מן הספר. וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדין, ושארית ישראל לא יעשו עוולה.

נדפס בארץ ישראל

על נייר חו"ל שאין בו חשש חילול שבת



לשמיעת השיעורים: 02-803-9999

||||| הפצה והזמנות: היכלי תורה |||||

באירופה:

TEL. 44-191-430-0333

TEL. 44-191-430-0555

בארה"ב:

TEL. (718) 437-0054

FAX. (718) 437-3514

בארץ ישראל

טל. 02-9924603

פקס. 03-5435884



סדר ועימוד: הרב אשר וועג

עיצוב כריכה ושערים: מוטינאה



וְיִהְיֶה כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים עֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאזָה

בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה זֶה קוֹרָה מְחֻדָּשׁ. יְמֵי הַקָּיִץ מִתְקַרְבִּים לְקֶצֶם, וְהַנֶּה אֲנִי שׁוֹב עִוְמָדִים עַל מִפְתָּן יְמֵי הַתְּשׁוּבָה וְהַרְחָמִים לְקִרְאָת שָׁנָה חֻדָּשָׁה שְׁתָּבוֹא עֲלֵינוּ רַק לְטוֹבָה.

יָמִים אֵלֵינוּ הֵם יָמִים שֶׁל חֲבוּר וְאַהֲבָה בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵינוּ שְׁבִשְׁמִים. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָנוּ הַזְדַּמְנוּת לְתַקֵּן אֶת הָעֵבֶר וּלְפַתַּח מִכָּאן וְאֵילָף דָּף חֻדָּשׁ, וְאֲנִי מִצְדָּנִי מִבְּכִים עַל הַתְּרַחֲקוּת שֶׁנִּגְרַמָּה מֵעֲוֹנוֹת, מִתּוֹדִים עַל מַעֲשִׂים שֶׁלֹּא צָרִיכִים הָיוּ לַהַעֲשׂוֹת, וּמְקַבְּלִים עַל עֲצֻמְנוּ לִהְיוֹת טוֹבִים יוֹתֵר מִתּוֹךְ קִבְּלַת עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, הַיּוֹם הַקְּדוּשׁ, מִתְעַטֵּף בּוֹרָא כָּל עוֹלָמִים בְּמִדַּת הָאַהֲבָה וְהַרְחָמִים, מוֹחֵל לְעוֹנוֹת בְּנֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּמְזַכֵּךְ נְשֻׁמָּתָם מִכָּל סִיג וּפְגָם עַד שֶׁהִיא מְאִירָה בְּהַמוֹנֵי נְגוּהוֹת אֹר וּמוֹכְנָה כְּדָבְעֵי לְקִרְאָת יְמֵי חַג שְׁמֻחָתָנוּ - חַג הַסְּפּוֹת.

יְכוּל יְהוּדֵי לִהְיוֹת שְׁקוּעַ חֲלִילָה בְּמִדְמַנַּת חֲטָאֵינוּ וְתַאֲוֹתֵינוּ בְּמַהֲלָךְ יְמֵי הַשָּׁנָה כְּלָם, אוּלָם כְּשִׁמְגִיעַ לְפַתַּחוֹ שֶׁל הַיּוֹם הַקְּדוּשׁ וְהוּא מִתְנַעֵר מִכָּל הַרְפֵּשׁ וְרִץ בְּבִכֵי וְתַחֲנוּנִים לְזְרוּעוֹת אָבִיו בַּתְּשׁוּבָה אֲמִתִּית וּבִקְשַׁת מוֹחִילָה כְּנָה - מִבְּטָח לוֹ שֶׁלֹּא יֵשִׁיב הַבּוֹרָא יְתַבְּרָךְ אֶת פְּנֵי רִיקָם.

יְסוּד זֶה דְּרָשׁוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּמִדְרַשׁ שִׁיר הַשִּׁירִים (א לה-לח) עַל הַפְּסוּק (שִׁיה"ש א ה) 'שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאזָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֵהֲלֵי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמָה', שְׁפָנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרַת עַל עֲצָמָה: גַּם אִם שְׁחֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשֵׂי נֹאזָה וְנֹאזָה אֲנִי בְּמַעֲשֵׂי אָבוֹתֵי, שֶׁהָיוּ רְאוּיִים וּמִתְקַנְיִים, וְלָכֵן רְאוּיָה אֲנִי בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים לְסַלִּיחָה וּמְחִילָה.

בְּאִפְּן נּוֹסֵף דְּרָשׁוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁכְּשֶׁם שְׁאֵת יְרִיעוֹת שְׁלֹמָה נִתְּן לְכַבֵּס שׁוֹב וְשׁוֹב אִם מִתְלַכְּלוֹת הֵן, כֶּךָ אֶפְלוּ אִם מִתְלַכְּלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹנוֹת בְּמַהֲלָךְ הַשָּׁנָה, בָּא יוֹם הַכַּפּוּרִים וּמְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וּמְכַבֵּס נְשֻׁמָּתָם.

אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּין שְׁתֵּי דְרָשׁוֹת אֵלֵינוּ בְּאֵר הַגָּאוֹן רַבֵּי מְרֻדְכֵי זָאב גּוֹלְדְשֵׁטִין זצ"ל בְּסִפְרוֹ 'פִּתְחֵי עוֹלָם' (דְרוּשׁ ב אֹת טו) מִפְּנֵי שֶׁשָּׂרֵשׁ עֲבוּדַת הַבּוֹרָא יְתַבְּרָךְ הִיא הַאֲמוּנָה

האמתית והשלמה בבורא שהורישו לנו אבותינו, כמאמרם של חכמינו ז"ל במסכת
מכות (כד.) בא חבוקוק והעמידם על אחת, 'וצדיק באמונתו יחיה' (חבוקוק ב ד).

את זאת אמרו חכמינו: אם לא נהיה איתנים באמונת אבותינו, הרי אנחנו כבגד
נרקב ומתפורר שאין לו תקנה, אפלו לא פבוס יסודי!

אמנם, אם נאחז באמונות אבותינו - האמונה התמימה, גם אם לא נהיה מקשטים
במצות ונשקע בטמאת וחלאת העונות, נהיה כבגד מלכלף ומכתם, שעל ידי פבוס
ושפשוף נתן לנקותו ולהשיבו לתקונו כבראשונה.

בדורנו, דור שנשמעים בו פעמי משיח, נחלשה בעונותינו הרבים האמונה עד
מאד, ורבו המראים פנים חסודות ומתעטפים בטלית מציצת ובלבם פנימה חלשים
ורפים הם באמונה פשוטה.

מפי כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד-חי אביחצירא שליט"א שמענו לקשר את הדברים
למשל שהובא בספר הלקוטים 'שער בת רבים' (פרשת וילך ד"ה שחורה) בשם ספר
'אור תורה':

באישונו של לילה שחור ואפל פרצה שרפה עצומה באחת הערים הגדולות.
התושבים המבהלים קמו בבועתה וראו בעינים כלות כיצד האש אוחזת בבתיהם
ומלחכת ברעבתנות את רכושם.

בזמן שחלק מהתושבים לא הספיקו עדין לקרע את קורי השנה מעל עיניהם, כבר
עמדו הזרזים על רגליהם והחלו במרוץ נגד האש להציל מלהבותיה פכל אשר יוכלו,
ועד מהרה פל אנשי העיר התרוצצו מכאן לשם ולהפך להציל ככל שתשיג ידם.

וכאן נתן ה'ה להבחין בהבדלים מהותיים בין אנשי העיר.

הטפשים נחפזו להציל חפצים ללא חשיבות ושוי אמתי. האחד הציל את מקטרותו
החביבה עליו, השני ארז באמתחתו מספר פלים יקרים, והשלישי חרף את נפשו
ומלט מבעד לעשן הסמיר חליפה חדשה שבקשי הספיק ללבש, ובינתים עקר רכושם
אבד וכלה.

לא כן החכמים. הפקחים ובעלי הדעה לא שתו לבם לאבדון רכוש ארעי וחסר
ערך כבגדים וכלים, הם הזדרזו להציל את נירות הערף שברשותם, את פנקסי
החובות והתשלומים וספרי מקח וממכר, שם נתנו עקר רכושם ובעזרתם יוכלו לבנות
את חייהם מחדש.

והנמשל: בימינו אש התאווה בוערת ללא מעצור ורחם ומשמידה כל הקדוש והיקר.

ובעוד אלו שנחננו בבינה יתרה משפילים ודבקים בכל כחם בעקרי האמונה הפשוטה ובהנהגות התורה הישרות ולא סרים מהם כמלא נימה, הטפשים ורפי השכל מניחים את העקר ואוחזים בטפל, מתהדרים במנהגים שונים ובהנהגות מכבדות, זה מחזיק בהקפדה יתרה ודקדקנית באמירת כל ה'יהי רצון' למיניהם, וחברו עושה רעש גדול מן המנהג ללקות בערב יום הכפורים, אבל העקר חסר מן הספר, ומניחים את יסודי הדת ואת האמונה הפשוטה בבושה בקרו זוית וכל מעשיהם חסרים ומרקנים מפל לחלוחית של אהבה ויראה, ובכך עושים הם את העקר טפל ואת הטפל עקר.

וכאשר מגיעים ימי הדין, ונמצאים בין אותם אנשים גם כאלו שלכם נוקפים ומעוררם לשוב בתשובה מפני מעלת הזמן, צריכים הם להתקרב בהדרגה ולהוסיף מדי יום עוד מעט בעבודת הבוֹרֵא יתברך האמתית.

ולכן שלשים יום קדם ראש השנה, מראש חדש אלול, תוקעים בשופר ומזכירים לנו שיש להתעורר ולשוב בתשובה שלמה, כדברי חכמינו ז"ל (ב"מ קיח). שחדש אלול הוא זמן בית דין, בו נתנים לנו שלשים יום פֶּעִין בעל חוב שבית הדין פוסק לו שלשים יום לפרע חובותיו, ובימים אלו הזמן לפשפש במעשים ולתקנם עד שנבוא לראות פני האדון השם ביום הדין מנקים מפל עון ואשמה.



'גִּנְבְּתִי יוֹם'

בפרק זמן זה של ההתעסקות במצות התשובה, ההתרחקות מן היצר הרע והדבקות בחלק הטוב, שומה עלינו להפיר את האויב, הלא הוא היצר הרע הבא עלינו תמיד בעצות חדשות משלו, במטרה להפילנו ברשת החטאים והעונות.

בהפרת דרכיו נוכל להכין את כלי ההתמודדות והמלחמה נגדו, לגבר על עצותיו ולהשאר נאמנים לרצון השם ומצותיו.

נפתח תחלה במשלו הנוקב של הגאון רבי יוסף חיים מבגדד בעל 'בן איש חי' בספרו 'בן איש חיל' (דרשה ג' לשבת תשובה ד"ה והנה נודע):

מעשה באחד שלפֶּרְנֶסְתוֹ מִשְׁרֵת הָיָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲשִׂירִים, וּתְפִקִּדוֹ הָיָה לְנֶהֱלֹךְ אֶת מִשְׁק הַבַּיִת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעֲשִׂירִים שְׁחִיו לָהֶם בְּטוֹב וּבִנְעִימִים בְּבֵתֵיהֶם הַמְּפָאֲרִים.

בְּכֹל יוֹם צוֹעֵד הִיָּה אֶל הַשּׁוּק כְּדֵי לְקַנּוֹת לָהֶם בְּשׁוּק אֶת צָרְכֵיהֶם, לֶחֶם, פְּרוֹת וִירְקוֹת וְכָל כִּיּוֹצֵא בָהֶן, דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ. בְּשׁוּבוֹ מִן הַשּׁוּק עוֹרָף הִיָּה לִפְנֵיהֶם חֲשׁוֹבֹן עַל סְכוּם הַקְּנִיָּה, וְהֵם שְׁלְמוּ לוֹ אֶת הַהוֹצָאוֹת.

אוֹתוֹ מִשְׁרַת לֹא יֵשֶׁר הִיָּה, וּפְחַז עָלָיו יֵצְרוּ לְגַנֵּב אֶת בְּעָלָיו הַעֲשִׂירִים.

זֶה עֵדוֹן וְעֵדָנִים לֹא דָרְכָה כִּף רַגְלָם שֶׁל אוֹתָם נִגִּידִים בְּשׁוּק, וְאִין לָהֶם שְׁמֵץ שֶׁל מִשְׁגָּע עַל מַחִירֵי הַמִּצְרָכִים, וּמִי יֵדַע אִם יִנָּקֵב בְּסְכוּם מַעֲט יוֹתֵר גְּבוּהָ מִהַסְכּוּם שֶׁשְׁלָם?

כִּף הַתְּרַגֵּל הַמִּשְׁרַת לְגַנֵּב אֶת בְּעָלָיו, וְהַרְגֵּל נַעֲשֶׂה קָבֵעַ עַד שֶׁבִּאֲפֹן קְבוּעַ הִיָּה נֹקֵב בְּסְכוּם גְּבוּהָ יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁשְׁלָם, וְאֵת הַהִפְרָשׁ הִיָּה מְשַׁלְּשֵׁל לְכִיסוֹ.

כִּף נִהַג בְּמִשְׁחָה תְּקוּפָה אֲרָכָה בְּלִי שְׂאֵף אֶחָד מִבֵּין מַעֲסִיקָיו יִחְשַׁד בְּמֵאוּם, וּמִיּוֹם הַיּוֹם הֵלַךְ הוֹנוֹ שֶׁל הַמִּשְׁרַת וְתַפַּח מִגְּנָבוֹת אֵלָיו.

יוֹם אֶחָד הַזְּדַמְנוּ שְׁלֹשֶׁת עֲשִׂירִים אֵלָיו יֶחֶד לְפַנְדֵּק אֶחָד לְצַרְף מִסְחָר, וְתוֹף כְּדֵי עֲסוּקִים בְּעֵנֵי מִשָּׂא וּמִתֵּן, שׁוֹחֲחוּ בִּינֵיהֶם עַל הַשּׁוּק וּנְפִלְאוֹתָיו, עַד שֶׁהִגִּיעוּ שְׁלֹשֶׁתָם לְמִסְקָנָה שְׁעָלֵיהֶם לְבַקֵּר פַּעַם אֶחָת בְּשׁוּק הַסּוּאָן, לַחֲוֹת אֶת הַמִּלַּת הַשּׁוּק וְהַתְּמַקְחוֹת הַקּוֹנִים, וְלַחֲזוֹת בָּמוֹ עֵינֵיהֶם כִּי צַד מִתְּנַהֲלִים הַעֲנִיָּים.

כִּיּוֹן שְׁלֹא רִגְלִים הָיוּ לְלַכֵּת לְבָדָם וּמֵאַחַר שְׁמַעוֹלָם לֹא דָרְכָה כִּף רַגְלָם בְּשׁוּק, זְקוּקִים הָיוּ לְהַדְרִכְתּוֹ וּלְלוּוִי שֶׁל הַמִּשְׁרַת, לְכֵן הִסְכִּימוּ בְּדַעְתָּם שְׁיִלְכוּ לַשּׁוּק יֶחֶד עִמּוֹ. כִּף קָבֵעַ כָּל אֶחָד מֵהֶם עִם הַמִּשְׁרַת לְלַכֵּת עִמּוֹ לַשּׁוּק בְּשַׁעַה אֶחָת מִיּוֹם הַשּׁוּק.

הָרֵאוּן בְּשַׁעַה תִּשְׁעָ בַּבֶּקֶר, הַשְּׁנִי שֶׁלֹּשׁ שָׁעוֹת מֵאַחַר יוֹתֵר, וְאֵלּוֹ הַשְּׁלִישִׁי סָכֵם עִמּוֹ עַל סוּפוֹ שֶׁל יוֹם, לְאַחַר שְׁיִסִּים לְסִיר עִם הָרֵאוּשׁוּנִים.

חֲרָדָה גְּדוּלָה תִּקְפָה אֶת הַמִּשְׁרַת לְשִׁמְעַת הַבְּקָשָׁה. כִּי אֲשֶׁר יָבוֹאוּ הַעֲשִׂירִים לַשּׁוּק יִשְׁמְעוּ אֶת הַכְּרִזוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּעָלֵי הַדּוֹכָנִים וְיִתְנוּדְעוּ לְמַחִירֵי הַסְּחוּרוֹת הָאֲמִתִּיִּים, יָבִינוּ כִּי בְּמִשְׁחָה כָּל הַשְּׁנָיִם הוּא גֵנֵב אוֹתָם וְדָרַשׁ מֵהֶם סְכוּם גְּבוּהָ יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁהִגִּיעַ לוֹ.

בְּאוֹתוֹ לִילָה שְׁלֵמַחֲרָתוֹ נִקְבַּע הַסִּיּוֹר בְּשׁוּק, הַתְּהַפֵּף הַמִּשְׁרַת עַל מִשְׁכְּבוֹ אָנָּה וְאָנָּה, כְּשֶׁהוּא חוֹכֵף בְּדַעְתּוֹ כִּי צַד יִמְלֹט אֶת נַפְשׁוֹ מִפָּח הַיּוֹקְשִׁים אֵלָיו נִקְלַע, עַד שֶׁעָלָה רַעִיוֹן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ.

בַּבֶּקֶר, בְּשַׁעַה הַיְעוּדָה, הַשַּׁעָה בָּהּ הִיָּה עָלָיו לְצַאת עִם הַעֲשִׂיר הָרֵאוּשׁוֹן לַשּׁוּק, בָּא לְבֵית הַעֲשִׂיר וְאָמַר לוֹ:

"אדוני היקר, מה לך כי תצא לטייל בשוק? היודע אתה מה מתרחש שם? אנשים רבים לאין מספר רוכבים על בהמות והאחד נדחף בשני... על החמור האחד מטעינים חטים, תבואה וקמח, ועל משנהו פרות מיבשים, פרות חיים וירקות, זה מעלה וזה מוריד, זה מעמיס וזה פורק, והבהמות נתקלות אחת בשניה... למה לך כל הרעש הזה? אתה עלול לצאת משם עם מכה וחבורה. האינה סבור שעדיף לותר על טיול תענוגות זה?!"

נפתה העשיר להאמין לדברי המשרת ולא הרגיש ברמאותו, ועל כן נשאר בתוך ביתו ולא יצא אל השוק.

יצא המשרת מבית העשיר שמח וטוב לב על שעלה בידו להניא את העשיר מללכת אל השוק. כעת נותר לו לסדר את הענין גם עם שני העשירים הנוספים.

כאשר הגיעה השעה היעודה, הגיע לביתו של העשיר השני ודבר על לבו את אותם הדברים שהשמיע באזני הראשון.

"השוק סואן והומה אדם. אדמתו ביץ ועפר, זרועה מהמורות וסחורות מתקילות, אנשים נתקלים זה בזה, סחורותיהם מטנפות את הבגדים, והבהמות רומסות ודורסות את כל הנקרה בדרכן", הסביר לאדונו.

אף רצונו של עשיר זה עז היה יותר משל קודמו ודברי החלקות לא הועילו. "אף על פי כן, רוצה אני ללכת", אמר בתקיפות.

לא הועילו למשרת כל השכנועים, החזיק העשיר ביד המשרת ויצא יחד עמו אל השוק.

מה עשה אותו רמאי? מייד כאשר יצאו מפתח הבית התחיל לספר לו מעשיות וספורים הנוגעים לעניני המשא ומתן של עסקי העשיר, ומספורים נאים עבר לספר לו שטיות והבלים מבדחים לרב עד שהעשיר נהנה מדבריו.

כך עברו לארץ כל הרחוב הראשי של השוק בעודם משוחחים, כאשר בעל הבית כלל לא שם לב לקריאות התגרים ולמחירים שנקבו על סחורתם. הוא היה מרצה ומשעשע ביותר, כאשר הוא גם חוה את הוי השוק, את הקולות וההתמקחות, וגם שמע מעשיות נאות ומשעשעות. המשרת גם הוא היה מרצה מאד שלאחר כל הסיור אין העשיר יודע מה מחירה של מדת ירק.

כעת, לאחר שסיים בהצלחה עם שני העשירים הראשונים, לא נותר לו אלא להסתדר עם העשיר השלישי.

בהגיע השעה היעודה בא לביתו של העשיר, ושח לו פדברים שדבר אל העשיר הראשון, שאין נוח לטיל בשוק מחמת הצפיפות וההמלה השוררת שם, אך ללא הועיל, העשיר בשלו ואחת שאלתו - ללכת לסיור מהנה בשוק.

בלית ברירה יצא עמו המשרת, אך כאשר החלו מתקרבים לעבר השוק, החל המשרת לשלף מאוצר זכרונו את כל אותם ספורי בדים והבלים שבהם הסיח את דעת העשיר השני.

העשיר עצרו מיד באמרו לו: "שמעני, באתי לשוק על מנת לחוות אותו, לראות את ההתמקחות ואת הוי השוק, אל תבלבלני בספורי מעשיות!

ברצוני לראות איך שוקלים את הענבים, וכמה עולים הרמונים. אתה תפקידך רק להראות לי את הדרך, להיכן עלי לפנות, ולספוריה ניוחד אחר כך זמן בבית".

וכך החל העשיר לסיר, וירא והנה המחיר אינו כפי החשבון שמגיש לו המשרת מדי פעם, אלא זול יותר.

צמרמרת עברה בגוו של המשרת בראותו שהתרמית התגלתה. לא רק מעשיר זה צפוי הוא לסבל, אלא גם מחבריו שישמעו מפיו על מעלליו.

כל השקעתו בהסחת דעתם של העשירים, ירדה לטמיון. לבטח יגרש בקרוב מהעיר בשל גנבותיו.

למזלו, הצליח מחו הקודח למצא מוצא ממצב הביש, ובהגיעם בחזרה לבית האדון, פנה אל העשיר ואמר לו:

"הראית את בעל הדוכן ההוא שמכר תפוחים בזול? אין הוא אלא רמאי. סחורתו מרה וקשה. גם את התמרים שלו אי אפשר לאכל כלל.

אני איני קונה לה לביתך משם כלל, אלא רק באחת הסמטאות הצדדיות בשוק, שם יש סוחר מהימן..."

מעשה זה המשיל בעל ה'בן איש חי' - למעלליו של היצר הבא לפתות את האדם: יש אנשים שיאמרו להם היצר הרע: מדוע זה תצא מביתך בליל שבת לאחר הסעודה לשמע את הדרשה באגדה, ולמה לה ללכת בשבת בבקר לאחר הסעודה לשמע שעור תורה כאשר אתה עיף ויגע?

הלא אנשים רבים מצטופפים שם ודוחפים אחד את רעהו, מה עוד אשר ממילא לא יעלה בידך להבין את דברי הרב או המגיד...